

Departament Gospodarki Wodnej i Żeglugi
Śródlądowej

Znak sprawy: DGWiŻŚ-7.703.51.2021

**Pan
Stanisław Kacperczyk**Prezes Zarządu
Polski Związek Producentów Roślin
Zbożowych*Szanowny Panie Prezesie,*

Odpowiadając na pismo z dnia 30 listopada 2021 r. (L.Dz. 36/2021) dotyczące wprowadzenia zmian lub czasowych odstępstw w odniesieniu do przepisów określających terminy rolniczego stosowania nawozów wprowadzone rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 5 czerwca 2018 r. w sprawie przyjęcia „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu” przedstawiam poniższe wyjaśnienia.

Zaproponowane w Programie azotanowym terminy stosowania nawozów mineralnych i nawozów naturalnych były przedmiotem wielu konsultacji oraz wieloetapowych i długotrwałych badań prowadzonych przez polskie instytuty. Według badań Instytutu Upraw Nawożenia i Gleboznawstwa przeprowadzonych w latach 2007-2016, wegetacja roślin w najcieplejszych rejonach Polski rozpoczyna się na ogół nie wcześniej niż 16 marca, podczas gdy w innych rejonach nawet 2 do 3 tygodni później, a w Polsce południowej różnica ta wynosi nawet miesiąc. Na podstawie danych pochodzących z hydrologiczno-meteorologicznej sieci pomiarowo-obszernościowej PSHM (IMGW-PIB) oraz biorąc pod uwagę dane Instytutu Upraw Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG-PIB) w postaci mapy dotyczących szacowanych długości okresów wegetacji roślin wskazano gminy należące do tzw. bieguna zimna i bieguna ciepła.

Warto jednak zaznaczyć, że zarówno dyrektywa 91/676/EWG (tzw. dyrektywa azotanowa) jak i ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne przewidując m.in. możliwość zachodzenia zmian w przyrodzie, w tym zmian klimatycznych, a także dokonujący się postęp w rolnictwie i branży nawozowej wprowadziła obowiązek cyklicznego przeglądu i aktualizacji Programu działań.

Zmiany klimatyczne mogą powodować wydłużenie okresu wegetacyjnego, wcześniejsze kwitnienie roślin, zmiany w naturalnych cyklach rozwojowych, a w związku z tym mogą wpływać na zmiany terminów prac polowych. W związku z tym zakłada się, że w ramach przeglądu Programu działań zostanie przeprowadzona analiza zmian klimatu i jego wpływ na rolnictwo w latach 2000-2020, wraz z prognozą do roku 2030, obejmującą w szczególności:

- a) zmiany warunków pogodowych obejmujące różnicowanie się pór roku, rozkład temperatur, termin rozpoczęcia i zakończenia okresu wegetacyjnego, średnie roczne sumy opadów, nasłonecznienie i ich wpływ na naturalny cykl rozwoju roślin,
- b) częstotliwość występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych takich jak gwałtowne burze, ulewy, podtopienia, powodzie i susze i ich wpływ na strukturę gleb, erozję, rozwój mikroorganizmów glebowych,
- c) zmiany stosunków wodnych, w szczególności w odniesieniu do dostępności wody dla roślin w okresie wiosennym, zmian ilości dni z okrywą śnieżną,
- d) zmiany w występowaniu chorób i szkodników.

Celem analizy ma być określenie wpływu powyższych zmian na terminy prac polowych, nawożenie i zbiory, oraz strukturę i wydajność upraw rolniczych. Na tej podstawie zostanie opracowana propozycja adaptacji działań zawartych w Programie do zmian klimatu, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości wprowadzenia w Polsce elastycznego terminu wiosennego stosowania nawozów.

Odnosząc się do propozycji wprowadzenia kolejnego jednorazowego odstępstwa od obowiązujących terminów, tak jak to miało miejsce w 2020 r., uprzejmie informuję, że aktualnie nie zachodzą przesłanki do podjęcia takich prac. Według globalnych długoterminowych modeli pogodowych i regionalnych modeli opracowywanych w IMGW-PIB, średnia temperatura powietrza w nadchodzącym okresie zimowym 2021/2022 r. w całej Polsce powinna się mieścić w zakresie normy wieloletniej z lat 1991-2020. Nieznacznie chłodniejszymi miesiącami okazać się mogą styczeń (zwłaszcza na południu kraju) oraz marzec. Należy zaznaczyć, że w okresach napływu szczególnie zimnych mas powietrza temperatura może lokalnie spadać nawet poniżej -20°C . Najniższe temperatury notowane będą w styczniu i pierwszej połowie lutego. Suma opadów atmosferycznych najprawdopodobniej będzie kształtować się powyżej normy wieloletniej lub w normie. Jako bardziej suchy zapowiada się luty w południowej części kraju oraz marzec.

Należy również podkreślić, że jakiegokolwiek propozycje zmiany w Programie działań muszą zostać poprzedzone szczegółowym rozpoznaniem oraz poparte wynikami badań naukowych, które potwierdzą, że wprowadzenie zmian nie zagrazi celom dyrektywy azotanowej, która zobowiązuje państwa członkowskie UE do zapewnienia należytej ochrony wód przed azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych. W związku z powyższym liczę na Państwa aktywny udział w procesie aktualizacji Programu działań i przedstawienie obiektywnych, merytorycznych argumentów popierających wnioskowane zmiany.

Z poważaniem,

Dokument podpisany elektronicznie przez:

Małgorzata Bogucka-Szymalska

Zastępca Dyrektora
Departamentu Gospodarki Wodnej
i Żeglugi Śródlądowej

Potwierdzam zgodność kopii wydruku z dokumentem elektronicznym:

Identyfikator dokumentu	653416.2961977.2209414
Nazwa dokumentu	odpowiedź do PZPRZ.pdf
Tytuł dokumentu	odpowiedź do PZPRZ
Sygnatura dokumentu	DGWiŻŚ-7.703.51.2021
Data dokumentu	2021-12-21
Skrót dokumentu	09C1EE9B8364C7BC1F9CD268C1651125E6EC35AD
Wersja dokumentu	1.10
Data podpisu	2021-12-21 14:32:38
Podpisane przez	Małgorzata Bogucka-Szymalska Zastępca Dyrektora
Rodzaj certyfikatu	Certyfikat kwalifikowany podpisu elektronicznego

EZD 3.104.37.37.16643

Data wydruku: 2021-12-21

Autor wydruku: Piórkowski Piotr (Główny Specjalista)